

Aranydiplomás szegedi orvosok

A szegedi orvostársadalom most ünnepli három kiváló tagjának ritka jubileumát. A karácsonyi ünnepek alatt nyugtázták a három jubilánsnak értékes működésük aranydiplomáit. Ebből az alkalomból beszélgettünk dr. Andrassy Ferencel, dr. Kováts Józseffel és dr. Spitzer Ignáccal, akik félszázad óta gyógyítják a gyöngéket és betegeket. Így beszéltek az aranydiplomás orvosok:

Dr. Andrassy Ferenc

az alsóvárosiak örökre vidám, mindig mosolygó, mindig tréfálkozó »doktor bácsi«-ja. Annyira hozzászólt, hozzátartozik Alsóvároshoz, hogy az nélküle talán nem is lenne teljes. Vele együtt hiányozna valami a karakteréből. Tán a vidámság, a szelíd tréfálkozás hangulata.

A legszebb, legvonzóbb típusa az öregembernek. Olyan, akiben minden problémát kiegyensúlyoztak az elröppent esztendő, aki epikureista megértéssel és derűvel szemléli a dolgokat, aki talán magyarázatot, mentséget mindenre, aki távol tart magától mindent, ami nem kellemes, ami nem vidám, aki — orvos tetőtől talpig. Még pedig jó orvos. Mosollyal, tréfával, vidámsággal gyógyító emberbarát.

Azok közé tartozik, akik nem a szegedi homokon születtek, akik idegen országrészből kerültek a tiszparti város falai közé és itt szegedibb polgárok lettek, mint a benszülöttek. Akárcsak az a másik, tisztaszívű öregember, akit nemrégén tömjénezett körül aranyisége alkalmából az egész város osztatlan szeretete, Várhelgyi prelátus. Körülbelül egyidőben fogadta őket fiává a Tisza halálos szorításából a félhalottan iszappázuhanó város, amelynek abban az időben nagy szüksége volt nagyenergiájú, erősakaratu, kemény életű emberekre, idegenekre, akikből a hitet nem pusztította ki a rettenetes katasztrófa.

— Dr. Andrassy Ferencnek hívnak — mondja, amikor az életrajzi adatait kérdezem — de ha akarja, ugys irhatja, hogy szentandrászi dr. Andrassy Ferenc. Tudja, én nem sokat adok, nem is adtam soha a nemességre. Abban az időben, amikor Szegedre kerültem és megismerkedtem Kállay Albert főispánnal, aki jobb szívvel volt a prédikátumos emberek iránt, megmondtam neki is, hogy a prédikátum egymagában nem jelent még nemességet, ha az ember azt nem a szívében viseli. Kállay Albert nem szólt rá semmit, csak megszorította a kezemet.

Egerben született, a magyar katolicizmus és a bikavér hazájában, 1852-ben. December másodikán töltötte be hetvennyolcadik esztendejét. Hittelenkedve nézek derűs, fiatalos arcára.

— Bizony, már a hetvenkilencedikbe járok — mondja — de hát tisztán életem. Bort, szeszt nem ittam. Életemben mindössze háromszor rugtam be akkor is muszájból, nem a magam jószántából. A társaság ugratott be az ivásba. Régebben erős dohányos voltam, de egyszer okvetlenül kezdett a szívem és abbahagytam.

Apja az egri főkaptalan pénztárosa volt. Az egri gimnáziumban maturált, az egyetemet Pesten végezte, a pesti egyetem adta ki 1877-ben az orvosi diplomáját.

Gyorsan utána számolok. Valami hiba lehet a félszázados évfordulóval. Hetvenhét óta már ötvenhárom esztendő telt el. Észre vettem gyanakodó számolgatásomat és nevette mondja:

— Bizony nem egyezik a dátum. Én már három esztendővel ezelőtt aranydiplomás lettem. De én magam sem gondoltam rá. Most is csak a karácsonyi juttatták eszembe azzal, hogy az Orvosszövetség valami céccot akar velünk rendezni, öregekkel. Hiába tiltakoztam ellene, mert őszintén mondom, nem szeretem az ilyesfélét, leterrozták a szeretetükkel. Ugy jártam, mint a háború alatt, a Vöröskereszt kitüntetésével.

Ugy történt, hogy Andrassy Ferenc az első pillanattól az utolsóig végigverekedett a háború. Nem a látható ellenséggel verekedett, annak csak gyilkos pusztításait igyekezett helyrehozni. A szegedi állomáson kétszáz ágyas átmeneti kórház rendeztek be és annak állították élére az alsóvárosiak fáradhatatlan doktorbácsiját. Néhány szegedi uriaszony segítségével itt látta el a frontokról özönlő emberroncokat, a sebesülteket, akik sokszor kötés nélkül, ápolás nélkül, félholtan érkeztek meg Szegedre. Nagyon sokat dolgozott, nagyon sok halálra szánt magyart mentett meg.

— Egy szép napon levelet kapok Cicatricis Lajos főispántól, hogy küldjek be csekken a Vöröskeresztnek huszonöt koronát, megkapom a kitüntetésem. Iszonyúan mérges lettem. Megírtam a

főispánnak, hogy én nem rendelttem semmiféle kitüntetést és így nem szándékozom elküldeni a pénzt. Ha pedig érdemeimet akarják elismerni azzal a medáliával, minnek kérnek pénzt érte. A főispán is megharagudott, magához hívatott és ráparancsolt, hogy fogadjam el. Én megmondtam, hogy nem kell. Aztán levelet kaptam, hogy jelenjek meg a kitüntetés ünnepélyes átadásán. Nem jelentem meg. Erre postán küldték el az érmet, de pénzt már nem kértek érte. El kellett így már fogadnom.

Amikor megkapta 1877-ben a diplomáját, hazament gyógyítani Egerbe. Két év múlva a heves-megyei Tiszanánás község hívta meg orvosának, horroribis nagy fizetéssel, évi hatszáz pengő forintokkal és szép, ujonnan épített ötszobás orvosi kuriával.

— Nagyon szerettem ezt a falut, tíz esztendőig életem benne. Négyezer lakosa volt, fele katolikus, fele református, de a két felekezet a legszebb egyetértésben élt egymás mellett. A két pap elváhatatlan jóbarát volt. Fájt a szívem, amikor 1888-ban meghívtak Szegedre. Szeptember elsején volt negyvenkét esztendője, hogy szegedi doktor vagyok.

Először Alsótanyára került, egyetlen orvos volt a hatalmas kiterjedésű tanyákon. Másfél év múlva Erőskövy János utódként alsóvárosi tisztiorvossá nevezték ki. Azóta, több, mint negyven esztendője, az alsóvárosiak doktora. Harmincegy esztendőig munkásbiztosító doktor is volt. Mint tisztiorvos, mint a főorvos kinevezett állandó helyettese, 1926-ban ment nyugalomba 39 évi szolgálattal, ami a diplomás városi tisztviselőknél 43-nak számít. A kerületi munkásbiztosító pénztár megszüntetésekor, amikor megszervezték az Országos Társadalombiztosítót, mint pénztári orvos is nyugalomba vonult.

Most már nem is rendel.

De azért az elmúlt éjjel is felköltötték. Ki kellett mennie egy két esztendő kisgyerekekhez. Tüdőgyulladást kapott szegényke.

Egyetlen nagy bánat érte. Három esztendővel ezelőtt, amikor ötvennégy évi harmónikus házasság után eltemette a feleségét.

— Csudálatos asszony volt — mondja halkán, emlékezve — talán nincs is még egy hasonló.

Megmutatja az albumot, amelyben felesége arcképeit őrzi. Az első tizenhat esztendő korában készült, amikor már menyasszonya volt. A kép ragyogó szépségű leányarcot mutat. Alatta Andrassy doktor kezeirása: »Ede«. Az utolsó kép a sírjának a képe. Koszorúk borítják el a sírt, az egyik koszorú szalagján látszik a felírás: »Férid«.

Szomorú tekintettel néz a szemközti falra, ahonnan vigasztalva, mosolyogva néz vissza rá a tizenhat esztendő leányarc nagytított képe.

— Amikor meghalt szegényke, három ilyen albumot csináltam. Mindegyik gyereknek egyet.

Két fia van, Ákos az egri káptalan főszámvevője, Kálmán, a miskolci máv üzletigazgatóság helyettes vezetője. Leánya, Mária Ferenczy József alezredes felesége. Velük lakik, velük él most a Boldogasszony-sugárúti kuriaszerű Andrassy-házban.

— Tizenegy unokám van — mondja már ismét mosolyogva —, egyik aranyosabb, mint a másik.

Most a hivatásáról beszél. Szent hivatásnak tartja. Segíteni, mindig csak segíteni kell a gyámoltalan, tehetetlen embereken. Segíteni, ahogyan csak az ember ereje, tehetsége enged.

— Soha nem hagytam másnapra a hívást. Soha nem vettem pénzt el a szegényektől. Munkámért kincset érő szeretettel jutalmaztak meg az emberek.

Ez a szeretet körülvesz, melenget ma is. Ma is eljönnek hozzám még az unokák, akiknek nagy mamáját én oltottam be még himlő ellen. Senkinek sem vagyok méltóságos ur, az egészségügyi főtanácsosi címet is erőszakkal ragasztották hozzám. Mindenki doktorbácsinak hív. Ez a legszebb titulus.

— Nagy kár, hogy kimegy lassankint a divatból, hogy ezek a mostani idők megölték a háziorvos intézményét. Az Orvosszövetség három, vagy ötszáz pengőben állapította meg a háziorvosok minimális honoráriumát. Ezt a terhet már senkinek birja, különösen most nem, amikor mindenki rögtön specialistákhoz megy a betegségével. Ha nem is orvosi, de társadalmi szempontból nagy kár, hogy ma már nem tartanak háziorvost az emberek. A háziorvos volt a leghivebb, legmegbízhatóbb barátja mindig a családnak. Neki gyóntak meg minden bajt, minden bánatot, nagyon sokszor ő intézte el a legkényesebb családi ügyeket is.

Megkérdezem, hogy a régi világot tartja-e szebbnek, jobbnak?

— A világot csak azok érzik rossznak, — mondja csendes, meggyőződéses hangon — akik nem tudnak beléje illeszkedni, akik nem tudnak alkalmazkodni hozzá és ezért mindig, mindennel elégedetlenek. Nekem szép volt, jó volt a régi világ is, de szép és jó a mostani is.

Amikor elbucszom tőle, megfogja a kezemet és nagyon komolyan belenéz a szemembe.

— Nagyon megharagudnék, ha kidicsérné az ujságban.

Megígértem, hogy nem dicsérem ki és úgy érzem, hogy ígéretemet be is tartottam. Ez az írás nem akart dicséret lenni és nem is dicséret, csak gyámoltalan elmesélése egy öreg, aranydiplomás doktorbácsiról szép, tiszta, nemes életének.

Dr. Kováts József

Őszbe borult fejével élénk nézésével, fürgé agilitásával ki ne ismerné dr. Kováts Józsefet? Jubilálásra és aranydiplomára érett ideig szolgálta a közegészségügyet s minden nagy munkája mellett volt ideje, kedve a mesemondó közvetlen és kedves kedélyével írogatni.

Dr. Kováts József az aranydiplomás, frissen járja a mai idők tempóját is. Nem az a konzervatív öreg ur, aki félreáll és elkeseredve és elmaradva szemléli, hogy mennyire megváltozott a világ.

Nem itt született. Hogy miképpen választotta éppen Szegedet, évtizedek óta rajongva szeretett városát munkahelyéül, abban is praktikusságra beállított helyes ösztöne nyilvánult meg. Elővette a térképet, megnézte, hogy melyik az a nagy magyar város, amelynek a legtöbb lakosa s a legkevesebb orvosa van és — odaköltözött. Így lett szegedi orvos.

Amikor meglátogattuk, a 76 éves öregúr írógépe előtt ült és kéziratot kopogtatott. Szemüveg nélkül. Szabadszálláson. Kiskunságban 1854-ben születtem, — kezdte élettörténete adatainak elmondását. Középiskoláimat Kunszentmiklóson, Budapesten és Iglón végeztem, egyetemi tanulmányaim pedig a budapesti egyetemen. 1877-ben avattak doktorrá. Már mint szigorló orvost kineveztek Balogh Kálmán professzor mellé dijas gyakorlonak, két évet töltöttem ott a kórtani és gyógyszer-tanészék mellett, ezután Siklóssy tanár mellett voltam két évig orvos a Szt. Rókus kórház szemészeti osztályán. Mint tartalékos főorvos résztvettem a boszniai okkupációban.

— 1880-ban telepedtem le Szegeden, mint általános gyakorlattal foglalkozó orvos, 1881-ben hat érdemes pályázó közül megválasztottak tiszt fő-

Legolcsóbb bevásárlási forrás
Fein Lajos divatáruháza, Klauzál tér 3.

Legszebb **Újévi ajándék**
egy valódi perzsaszőnyeg
mélyen leszállított áron, óriási választékban
Domán Mihály és Fia
szőnyegáruházában, Kárász ucca 12. sz. alatt.
Fizetési könnyítések. Alapítási év 1857.